

נר-הלילה החופי *Oenothera drummondii* - פורח בחולות מישור החוף (אוגוסט 2018)

כתבו: גדי פולק ואבי שמידע

נר-הלילה החופי *Oenothera drummondii* (משפחת נר-הלילה) הוא צמח עשבוני רב-שנתי מעוצה בבסיסו, בדרך כלל ירוק עד, המשתרע על הקרקע, גובהו 10-20 ס"מ (לעתים עד 50 ס"מ) וקוטרו 20-50 ס"מ. הצמח ירוק-אפרפר והגבעולים והעלים מכוסים שערות בלוטיות רבות. העלים בשרניים במקצת, תמימים ועמדתם מסורגת על הגבעול.

נר-הלילה החופי - מראה כללי בבית הגידול
מימין - צילום: גדי פולק ©; משמאל - צילמה: ערגה אלוני ©
להגדלה - לחצו אל התמונות

חתך אורך בפרח של נר הלילה החופי.
מתוך: גליל, 1952

לפרח 4 עלי גביע ו-4 עלי כותרת גדולים הבונים כותרת צהובה יפהפייה שקוטרה 5-7 ס"מ. כל אחד מעלי הכותרת מפורץ במקצת. במרכז הפרח בולטים מצינור הפרח 8 אבקנים, ובמאבקים מצויים גרגרי אבקה משולשים בעלי שלושה פתחי נביטה המלווים בחומר דביק המאפשר העברה כמויות גדולות של אבקה על גבי גופם של חרקים. עמוד העלי ארוך, מתפצל בראשו ל-4 צלקות. השחלה התחתית מוארכת ונראית כעוקץ הפרח ולאורכה מספר גדול של ביציות.

הפריחה חלה בעיקר בקיץ ובעונה זו מצויים על ענפי הצמח בו-זמנית ניצני פרחים בחלקיהם העליונים, פרחים פתוחים, פרחים בשלבי נבילה המקבלים גוון אדום-כתום, פירות ירוקים ופירות בשלים בשלבי פתיחה.

פרחי **נר-הלילה החופי** נפתחים לקראת שעת השקיעה. **יעקב גליל** (1952) תיאר את מהלך הפתיחה: "...הכפתורים העתידים להיפתח הערב ניכרים היטב בגודלם ובעמדתם המיוחדת על הגבעולים: נישאים הם בראשי הענפים ומתבלטים כלפי מעלה. הכפתורים עדיין חתומים. ארבעת עלי הגביע צמודים לכל אורך התפרים שביניהם וסוגרים על הכותרת, שאינה נראית כלפי חוץ. עד מהרה גובר הלחץ על הגביע מבפנים. אחד התפרים שבין עלי הגביע נפתח והולך לארכו ומופיע ומופיע פס כותרת צהוב בין שני עלי הגביע המתרחקים. שלב זה של הכנה הכנה לפתיחה איטי והוא נמשך זמן רב. סמוך לשעה שבע מוחש הקצב, הפס הצהוב מתרחב והולך ומופיעים שני-שלושה פסים קצרים בחלקם התחתון של התפרים האחרים. עלי הגביע שוקעים במקצת ומתקמרים כלפי חוץ והכותרת נחלצת מתוכם. לכאן אנו מגיעים לשלב העיקרי, לפריחה ממש. שנים או שלושה מן התפרים הספיקו בינתיים להפתח לכל אורכם, ועלי הגביע ניתרים בזה אחר זה ומפשילים עצמם בתנועה מהירה לאחור ולמטה והכותרת, המשתחררת מהגביע מתפשקת והולכת, נפתחת והולכת לעינינו. שלב אחרון זה של פתיחת הפרח מהיר מאד ונמשך דקות ספורות. במשך חצי שעה נפתחים רובם של הכפתורים החדשים והמקום מצהיב שוב מרוב הפרחים הרעננים שנפתחו זה עתה..."

הפרח נשאר פתוח עד למחרת בצהריים ואז מתחילה כמישתו. פרחי **נר-הלילה החופי** מואבקים ע"י רפרפים המבקרים בו בשעות הערב והלילה ולוגמים בעזרת לשונם הארוכה את הצוף הדליל הרב הנאגר בבסיס הפרח. בהיעדר האבקה חרקים נעשית האבקה עצמית כתוצאה מהתכופות עמוד העלי כלפי האבקנים. לאחרונה נמצאה גם האבקה על ידי תיקנים (ראו בכלנית: [האבקת פרחי נר-הלילה החופי על ידי תיקנים](#)) לאחר ההפרייה מתפתחת השחלה להלקט הנפתח בעת ההבשלה ל-4 קשוות. הזרעים

נר הלילה החופי

מימין - פרחים לאחר הפתיחה לעת ערב. צילמה: ערנה אלוני ©; במרכז - פרח פתוח וחרק מבקר. צילמה: ערנה אלוני ©; משמאל - כותרת, אבקנים ועמוד עלי עם 4 צלקות. צילם: ישי שמידוב ©
להגדלה - לחצו על התמונות

נר-הלילה החופי שכיח בארץ בבתי גידול חוליים בקירבת חוף הים-התיכון מעמק עכו בצפון עד לחופי רצועת עזה וצפון סיני בדרום. מין זה הוא צמח גר אשר הגיע בסוף המאה התשע-עשרה באקראי מחופי טקסס והתפשט בכל מישור החוף בבתי-גידול חוליים. בתחילת המאה הקודמת היה הצמח נדיר ביותר וגדל אך ורק בצידי דרכים, אולם במשך השנים עבר הצמח התאמה לתנאים המקומיים, פלש לרוב חברות הצומח החוליות וכיום הוא נראה צמח בר מקדמת דנא. עדויות ראשונות על תפוצתו בארץ: (Dinsmore 1912) מציין לראשונה נוכחות צמח זה בארץ. לפי (Post 1933) נתון כבר מיפו, חיפה ועד עכו. לאור התבלטותו הרבה של הצמח קשה להניח שנעלם זמן רב מעיני האוספים לפיכך יש להניח שהצמח חדר ארצה בסוף המאה ה-19. עם זאת, על הגדרתו כצמח פולש בישראל לא ידוע אם התפשטותו דחקה מינים מקומיים או גרמה להכחדתם.

באגן הים התיכון ידוע שהוא גדל בישראל ובמצרים בחלק המזרחי ובמרוקו, ספרד ודרום צרפת - בחלק המערבי.

התפוצה בעולם היא בדרום מזרח ארה"ב, דרום מזרח סין, מערב אוסטרליה וקווינסלנד, מוצאו ממפרץ מקסיקו, מקסיקו, טקסס וקרוליינה.

נר-הלילה החופי מומלץ לגינון באזורים חוליים בכל אזורי הארץ ובמיוחד במדבר.

מינים קרובים - נר-לילה הוא סוג אמריקאי אשר ממינו פולשים לאזורים חדשים בעולם בבתי-גידול מופרים. בישראל הופיע לאחרונה בצידי דרכים **נר-הלילה הוורוד** *Oenothera rosea*, צמח שרוע בעל פרחים ורודים יפהפיים ו**נר-הלילה דו-שנתי** *Oenothera biennis*, צמח זקוף בעל פרחים צהובים הנפוץ בכל אירופה בצידי הכבישים.

גליל י 1952 ההפריה בצמחים, הוצאת הקיבוץ המאוחד. חרקים - עולם קטן בגדול

[/http://www.insectour.com](http://www.insectour.com)

דופור-דרור ז מ 2010 הצמחים הפולשים בישראל. העמותה לעידוד וקידום שמירת הטבע
במזרח התיכון, רשות הטבע והגנים והמשרד להגנת הסביבה. ירושלים, 186 עמודים.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: פולק ג ושמידע א 2018 נר-הלילה החופי *Oenothera drummondii* - פורח
בחולות מישור החוף (אוגוסט 2018), פורחי החודש, כתב-עת "כלנית" מספר 5.

[/https://www.kalanit.org.il/oenothera-drummondii-8-18](https://www.kalanit.org.il/oenothera-drummondii-8-18)

על נר-הלילה החופי בעלון רתם

[איזיקוביץ ד ולזר צ 1986 משמעות הצבע בפרחי נר-הלילה החופי. רתם 21: 13-18](#)